

Svahken sijte v/Jon Anders Mortensson

Trondheim, 16.12.2020

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2020/5701

Saksbehandler:
Anders Braa

Avslag på søknad om skadefelling gauper i Svahken sijte reinbeitedistrikt i Engerdal kommune

Vi viser til søknad av 14. desember 2020 fra Svahken sijte reinbeitedistrikt ved Jon Anders Mortensson om skadefelling av 3 gauper ved Vålåberget i Engerdal kommune. Reinbeitedistriktet tok i utgangspunktet kontakt med Fylkesmannen, men fordi søknaden omfattet en familiegruppe av gaupe ble søker vist videre til Miljødirektoratet som rette myndighet. Fylkesmannen hadde på det tidspunktet tilgjengelig kvote på betinget skadefelling av gaupe på ett dyr. SNO sin rovviltkontakt har lagt inn i Rovbase sporfunn av 3 gauper i dette området 12. desember 2020.

Søknaden

Svahken sijte er i gang med samling av rein for slakt i det samme området som gaupesporene ble observert. Forekomst av gaupe gjør det vanskelig å samle dyra. Distriktet viser også spesielt til forekomst og skader av ulv på reinflokken siden i sommer. Distriktet har ellers utfordringer med alle de store rovviltartene.

I søknaden pekes det på at det ikke er tvil om at gaupe gjør skade på rein, og at skaden vil bli større i en ynglegruppe når ungene skal opplæres til jakt.

Forekomsten av gaupene vil med stor sikkerhet føre til at det ikke vil bli gjennomført slakt før jul. Det vil få betydelige økonomiske konsekvenser for lokal næringsutøvelse.

Lovgrunnlaget

Det rettslige grunnlaget for avgjørelsen er Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold § 18 første ledd b) og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 13, jf. §§ 1 og 3, hvor det fremgår:

Naturmangfoldloven § 18 (annet uttak av vilt og lakse- innlandsfisk etter vurdering av myndighetene):

Kongen kan ved forskrift eller enkeltvedtak tillate uttak av vilt og lakse- innlandsfisk

(...)

b) for å avverge skade på avling, husdyr, tamrein, skog, fisk, vann eller annen eiendom,

(...)

Vedtak etter første ledd bokstav a til f kan bare treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte.

Myndigheten etter loven kan av eget tiltak iverksette uttak med formål som nevnt i første ledd bokstav a til d og g, jf. annet ledd. Uttaket regnes ikke som enkeltvedtak, og kan om nødvendig skje på annens eiendom. Kongen kan gi nærmere forskrift om slikt uttak. (...)

Rovviltforskriften § 1 (Formål):

Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensyn til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter.

Forskriften skal sikre en forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal medvirkning.

Rovviltforskriften § 3 (Nasjonale bestandsmål og bestandsovervåking):

I Norge skal det årlig være 65 ynglinger av gaupe, 39 ynglinger av jerv og 15 ynglinger av bjørn. (...)

Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt skal gi data om status og utvikling i rovviltbestandene, herunder også beskrive det antall årlige ynglinger som er dokumentert i regionene. Metodikk, datagrunnlag og resultater skal være offentlig tilgjengelig.

Rovviltforskriften § 13 (Miljødirektoratets myndighet til å fatte vedtak om felling og jakt):

Miljødirektoratet kan fatte vedtak om skadefelling, kvote for betinget skadefelling, kvote for lisensfelling av gaupe, jerv, bjørn og ulv eller kvotejakt på gaupe av eget tiltak eller etter søknad. Direktoratet kan fatte slike vedtak også der bestanden ligger under det fastsatte bestandsmålet for en region eller for landet. Det er et vilkår at slik felling eller jakt ikke er skadelig for bestandens overlevelse. Dessuten er det et vilkår at det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning, jf. forskriften § 1 og § 6. (...)

Politiske og forvaltningsmessige rammevilkår:

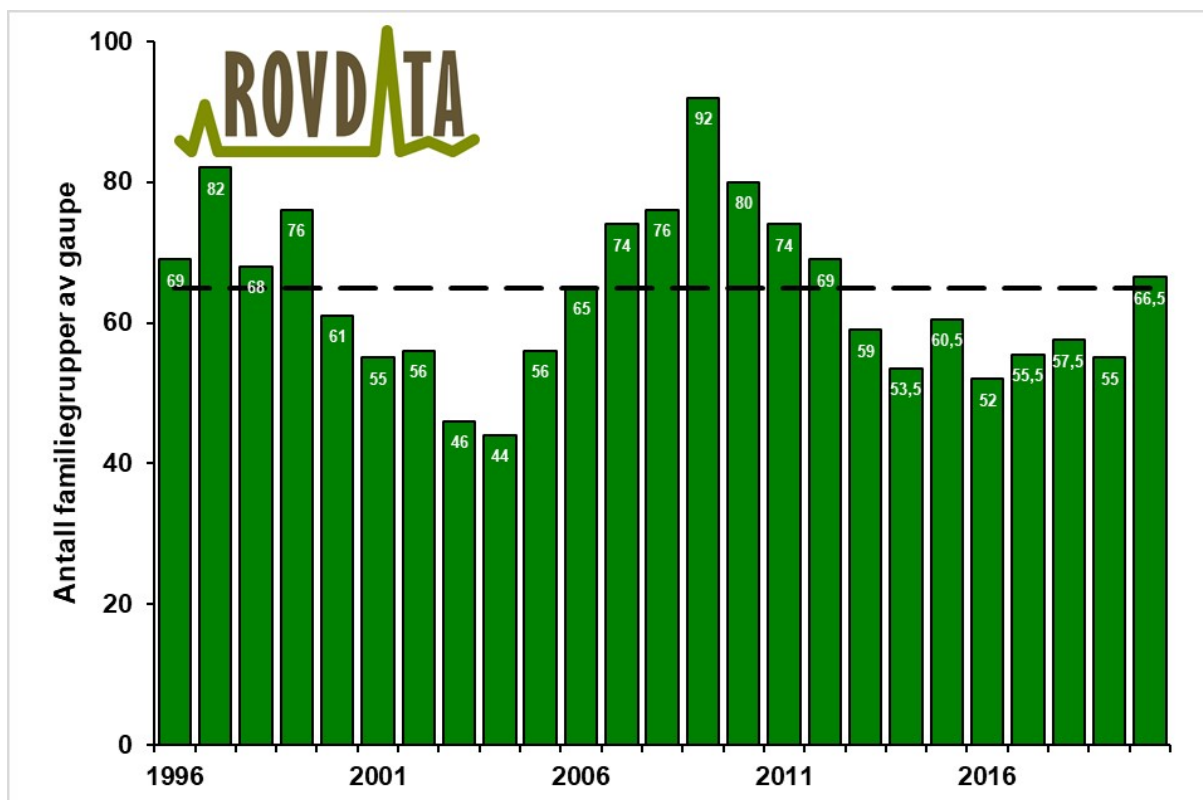
Direktoratet viser til Representantforslag 163 S (2010-2011), og Stortingets behandling av dette den 17. juni 2011 hvor det ble inngått et nytt enstemmig rovviltforlik. Av rovviltforliket i 2011 fremgår det innledningsvis at norsk rovviltforvaltning fremdeles skal skje innenfor rammen av bestemmelsene i naturmangfoldloven og Stortingets behandling av denne, Bernkonvensjonen og den todelte målsettingen etter rovviltforliket av 2004, og den videre oppfølging av dette.

Det nasjonale bestandsmålet for gaupe er 65 ynglinger av i Norge, hvorav 10 i region 5, jf. rovviltforskriften § 4.

Kunnskapsgrunnlaget

Det nasjonale overvåkingsprogrammet for rovvilt er den sentrale leverandør av data om status og utvikling i rovviltbestandene til alle forvaltningsledd. NINA rapport 1846; Antall familiegrupper, bestandsestimat og bestandsutvikling for gaupe i Norge i 2020 gir den siste oppdaterte oversikten over antall påviste ynglinger av gaupe i hver region, og for hele landet.

Etter fem år med nedgang i gaupebestanden i Norge ble det i 2015 registrert en oppgang i antall familiegrupper. Minimum antall familiegrupper økte fra 53,5 i 2014 til 60,5 i 2015. I 2016 ble det igjen registrert en nedgang i bestanden på 52 familiegrupper på landsbasis. I 2020 var bestanden over det nasjonale målet for første gang siden 2012 (se figur 1).

Figur 1: Antall familiegrupper av gaupe i Norge før jakt i perioden 1996 - 2020. Stiplede linje angir det nasjonale bestandsmålet på 65 familiegrupper. Kilde: NINA rapport 1846.

I region 5 ble det registrert henholdsvis 7,25, 6 og 8 familiegrupper av gaupe i 2018, 2019 og 2020 (se tabell 2). Det regionale målet for region 5 er 10 familiegrupper.

Tabell 2: Antall familiegrupper av gaupe før jakt i rovviltregion 5. Kilde: NINA rapport 1846.

Region/år	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
5	9	11	6,5	5	4,5	2,5	7,5	9,5	7,25	6	8

Kvotejakt

Avgang av gaupe de siste årene har hovedsakelig skjedd gjennom kvotejakt. Kvotejakt på gaupe er ordinær jakt i den forstand at jakten utøves på en art som oppfyller jaktbarhetskriteriene som er fastslått i naturmangfoldloven § 16, jf. viltloven § 9. Det skal særlig legges vekt på om arten produserer et høstingsverdig overskudd, og om den har ressursbetydning. I tillegg skal det legges vekt på blant annet den skade arten gjør. De regionale rovviltnemndene har myndighet til å fatte vedtak om kvote for jakt på gaupe når det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for regionen er oppnådd jf. rovviltforskriften § 11. Myndigheten er basert på gjennomsnittet av dokumenterte data om ynglinger av gaupe de tre siste år fra Rovdata.

Miljødirektoratet viser til at Rovviltneemnden i region 5 ikke hadde myndighet til å fatte vedtak om kvotejakt på gaupe jaktåret 2019/2020, og har det heller ikke for kommende jaktperiode. Gjennomsnittlig antall ynglinger i region 5 siste 3 år er 7. Miljødirektoratet kommer ikke til å åpne for kvotejakt i region 5 i 2021.

Miljødirektoratets vurdering

Miljødirektoratet viser til Representantforslag 163 S (2010-2011), og Stortingets behandling av dette den 17. juni 2011 hvor det ble inngått et nytt enstemmig rovviltforlik. Av rovviltforliket i 2011 fremgår det innledningsvis at norsk rovviltforvaltning fremdeles skal skje innenfor rammen av bestemmelsene i naturmangfoldloven og Stortingets behandling av denne, Bernkonvensjonen og den todelte målsettingen etter rovviltforliket av 2004, og den videre oppfølging av dette.

Når direktoratet skal vurdere behovet for uttak, vurderes hovedsakelig skadene som har oppstått og skadehistorikken/skadepotensialet i området, samt de føringer som er lagt gjennom forvaltningsplan for rovvilt i den aktuelle regionen. Videre gjøres det vurderinger knyttet til bestandstall og forholdet til bestandsmålet for regionen.

Offentlige avgjørelser som kan få følger for naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon samt effekt av påvirkning, jf. naturmangfoldloven § 8. Føre-var-prinsippet, jf. naturmangfoldloven § 9, kommer til bruk i situasjoner hvor en ikke har tilstrekkelig kunnskap tilgjengelig. Etter direktoratets syn er ikke dette tilfelle i denne saken. Naturmangfoldloven § 11 anses ikke som relevant, da det ikke er aktuelt å sette fordyrende vilkår i disse sakene.

Det foreligger betydelig kunnskap om den samlede belastningen gaupebestanden utsettes for, jf. naturmangfoldloven § 10. Avgangen av gaupe skjer i landssammenheng i hovedsak gjennom en svært effektiv kvotejakt. Tross liten registrert avgang i region 5 de senere årene har det tatt lang tid å bygge opp bestanden i retning av bestandsmålet for regionen.

Det er ikke påvist skade på tamrein forårsaket av gaupe i region 5 i 2020. Det aktuelle området er innenfor forvaltningsområdet for gaupe, jf. forvaltningsplanen for region 5. Det følger av forvaltningsplanen og hensynet til en tydelig differensiert forvaltning at terskelen for skadefelling skal være høyere innenfor enn utenfor gaupeprioritert område.

Verken bestandssituasjonen for gaupe eller skadesituasjonen tilsier at det er aktuelt å iverksette forsøk på skadefelling i dette tilfellet. Videre er det generelt en høy terskel for å iverksette skadefelling på en hel familiegruppe. Vi viser imidlertid til Fylkesmannen for eventuelle tilskudd til akutte forebyggende tiltak.

Vedtak

Med hjemmel i Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 18 første ledd b) og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 13, jf. §§ 1 og 3, avslår Miljødirektoratet søknad fra Svahken sijte om skadefelling av gaupe i deler av Engerdal kommune.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Susanne Hanssen
fung. seksjonsleder

Anders Braa
seniorrådgiver

Tenk miljø - velg digital postkasse fra e-Boks eller Digipost på www.norge.no.

Kopi til:

Fylkesmannen i Innlandet	Postboks 987	2604	LILLEHAMMER
Rovviltneemnda i region 5	c/o Fylkesmannen i Innlandet, Postboks 987	2604	LILLEHAMMER
Engerdal kommune	Engerdalsveien 1794	2440	Engerdal
Klima- og miljødepartementet	Postboks 8013 Dep	0030	OSLO
Landbruks- og matdepartementet	Postboks 8007 Dep	0030	OSLO
Mattilsynet	Postboks 383	2381	Brumunddal